

486
JUNY
2017

POT EL NOU CONSENS DE DESENVOLUPAMENT EUROPEU FER DE LA UE UN LÍDER DE L'AGENDA 2030?

Anna Ayuso, investigadora sènior, CIDOB

La Unió Europea (UE) és el major proveïdor de finançament públic destinat a Cooperació per al Desenvolupament. Sumant les partides de les diferents institucions europees i les dels Estats membres s'assoleixen **75.500 milions d'euros** de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) el 2016. Això suposa una mitjana del 0,51% del Producte Interior Brut (PIB) del conjunt dels països de la UE, dada que la situa molt per sobre de la mitjana dels països del **Comitè d'Ajuda al Desenvolupament** (CAD) i li confereix un paper essencial al Sistema de Cooperació Internacional per a la plena realització dels **Objectius de Desenvolupament Sostenible** (ODS) adoptat per l'Assemblea General de Nacions Unides el setembre de 2015. No obstant, es manté la percepció que la UE segueix sense estar a la alçada del què requereixen els grans reptes globals que conformen la base dels 17 objectius de l'Agenda 2030.

En primer lloc, perquè darrere d'aquesta xifra global es troba una realitat molt diversa; mentre cinc països assoleixen o superen el compromís de destinar el 0,7% del PIB a l'AOD -Luxemburg (1%), Suècia (0,8%), Dinamarca (0,75%), Alemanya (0,7%) i Regne Unit (0,7%)-, d'altres amb prou feines superen el 0,1% -Eslovàquia (0,12%), Hongria (0,13%), Polònia (0,13%), República Txeca (0,14%) o Grècia (0,14%,). Mentre alguns països estan entre els cinc primers donants -Alemanya (2n), Regne Unit (3r) i França (5è)-, d'altres amb prou feines assoleixen xifres properes a algunes ONG. Però, a més, mentre alguns han mantingut i incrementat les seves aportacions, d'altres les han disminuït de forma dràstica o pateixen alts i baixos, sobretot en els darrers anys degut a la crisi. Aquesta disparitat quantitativa es reflexa també en una gran diversitat pel que fa als continguts i les polítiques concretes. Per tal que la UE sigui realment un líder de l'Agenda 2030 hauria d'aconseguir que tots els estats membres actuessin de manera coherent en els seus compromisos internacionals.

Aquesta exigència de Coherència, Coordinació i Complementarietat de l'Agenda de Desenvolupament és un mandat que recullen els tractats des de 1992, però s'ha evidenciat com una tasca titànica a la qual s'han dedicat anys d'esforços i desenes de documents, amb resultats limitats. Contribuir a aquest objectiu és un dels reptes que es planteja assolir el **Nou Consens sobre Desenvolupament Europeu** adoptat el 19 de maig de 2017 pel Consell Europeu i dies després pel Parlament Europeu,

i presentat durant la Conferència inaugural de les Jornades de Desenvolupament Europees de 2017 (**European Development Days**) el 7 de juny. L'Alta Representant d'Afers Exteriors de la UE i vicepresidenta de la Comissió, **Federica Mogherini**, va pujar a l'estrada acompanyada de **Jean-Claude Juncker**, president de la Comissió Europea, d'**Antonio Tajani**, president del Parlament Europeu, i de **Joseph Muscat**, primer ministre de Malta, país que ocupa la presidència rotatòria de la UE, donant una imatge d'unitat que tant li ha mancat a la UE en els darrers anys. L'Alta Representant va subratllar que aquest consens no era només per a les institucions europees sinó també un compromís polític que vincula els estats membres i que vol ser l'instrument per a la sincronització de la Política de Desenvolupament Europea amb els ODS i, al mateix temps, contribuir a l'**Estratègia Global per a la Política Exterior de la Unió Europea**.

En el passat, l'anterior **Consens Europeu de Desenvolupament de 2005**, ara substituït, va tractar d'aconseguir el mateix. Què és el que aporta de "nou" aquest document? Què ens pot fer creure que aquest cop sí tindrà èxit? Una primera raó per a l'optimisme és que es té una **experiència prèvia** per analitzar i sobre la qual construir. A favor també està el fet que l'impuls de l'agenda dels ODS, com a marc comú per a les polítiques de desenvolupament a nivell global, facilita la convergència en termes d'objectius i línies estratègiques. Però, per exercir un paper de lideratge, la UE necessitarà alguna cosa més que directrius i línies estratègiques. Es necessiten institucions amb el mandat explícit de garantir el seu compliment i convertir el compromís polític en obligacions exigibles de manera concreta i transparent.

El lideratge es reforça amb fets, per exemple, complint amb l'objectiu del 0,7% que la UE va comprometre per al 2015 en el marc de l'agenda dels Objectius del Mil·lenni i que ara s'ha posposat per al 2020. Els compromisos polítics han d'anar acompanyats dels recursos que els facin viables i la Comissió tan sols disposa d'un 15% del total d'AOD de la UE, fet que fa necessari el compromís material dels estats membres. La sortida del Regne Unit en el marc del Brexit suposarà la pèrdua d'un soci important en termes quantitius (també és una pèrdua respecte de les grans capacitats de l'agència de cooperació britànica **DFID**). Juntament amb Alemanya, que aquest any ha assolit per primer cop el 0,7% del PIB, altres països grans i mitjans haurien d'incrementar els recursos para complir amb aquesta fita. És una assignatura pendent per guanyar en credibilitat.

El lideratge també s'hauria de demostrar reforçant el compromís amb els **Acords de París sobre Canvi Climàtic** davant la retirada dels Estats Units anunciada per Donald Trump. La UE ha d'assumir un major lideratge en l'ús de les energies netes i la reducció d'emissions contaminants, i ha de buscar aliances que, a més, contribueixin a assolir els ODS i els compromisos de Rio+20, tant a l'interior de les seves fronteres com ajudant els països amb menys recursos a sumar-se als esforços globals davant la temptació d'imitar la visió nord-americana centrada en el curt termini.

Però, a més d'institucions, recursos i tecnologia, el lideratge també té un component moral que implica una consistència del discurs i els principis amb la pràctica. La mencionada coherència de polítiques és un element consubstancial a la influència europea en l'agenda internacional de Desenvolupament i així es repeteix de forma reiterada en el Nou Consens. No obstant, des de la confederació d'ONGD europees **CONCORD**, s'ha assenyalat la necessitat de transformar aquestes paraules en fets i no instrumentalitzar l'ajuda en objectius de seguretat com està passant amb la condicionalitat de l'ajuda a la repatriació de refugiats. La incoherència entre el discurs i la pràctica de la UE en la crisi dels refugiats trenca el lideratge moral de la UE en l'agenda de Desenvolupament. Si el Nou Consens no pot resoldre aquestes incoherències, potser serveixi per millorar l'eficiència d'algunes polítiques, però no per liderar l'Agenda de Desenvolupament Global.